

Valtioneuvoston periaatepäätös valtioneuvoston viestinnästä pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella

Valtioneuvoston periaatepäätös valtioneuvoston viestinnästä pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtioneuvosto

Valtioneuvoston kanslia

Tekijänoikeuslaki (404/1961) 9 § Tekijänoikeussuojaa vailla olevat teokset

ISBN pdf: 978-952-383-937-3

ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Toimintaympäristö.....	5
3	Tavoitteet ja periaatteet	7
4	Viestinnän yhteistyömalli	9
5	Toimeenpano ja seuranta	11

1 Johdanto

Viestintä on olennainen osa strategista johtamista. Pääministeri Petteri Orpon hallitus linjasi hallitusohjelmassaan tekevänsä valtioneuvoston periaatepäätöksen valtioneuvoston viestinnästä hallituskaudellaan. Periaatepäätöksessä kuvataan valtioneuvoston viestinnän yhteiset päätavoitteet ja toimintatavat sekä viestinnän yhteistoiminta valtioneuvostossa. Periaatepäätös on osa hallituksen johtamisen kokonaisuutta.

Valtioneuvoston viestinnän keskeisenä tavoitteena on vahvistaa demokratian ja kansanvaltaisen päätöksenteon edellytyksiä. Tavoitteeseen pääseminen vaatii viestinnältä järjestelmällistä sananvapauden, avoimuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä.

Selkänojana periaatepäätöksen toteuttamiselle sekä hallituksen ja valtioneuvoston yhteiselle viestinnälle toimivat [Valtionhallinnon viestintäsuosituksessa \(2023\)](#) hyväksytyt viestinnän arvot, tavoitteet ja periaatteet.

Periaatepäätöksen täytäntöönpanoa sekä yhteisen viestinnän menettelyjä ja työnjakoa tarkennetaan valtioneuvoston kanslian vahvistamassa Valtioneuvoston viestinnän käsikirjassa. Ministeriöillä on lisäksi omia viestintästrategioita ja -ohjeita ministeriönsä ja hallinnonalansa viestinnän tukena.

2 Toimintaympäristö

Nopeasti muuttuva viestinnän toimintaympäristö edellyttää hallituksen ja koko valtioneuvoston viestinnältä yhä enemmän suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja viestinnän kokonaisuuden johtamista. Viime vuosien kriisit ovat entisestään korostaneet tarvetta tarkastella valtioneuvoston yhteisen viestinnän kokonaisuutta ja täsmentää johto- ja vastuusuhteita. Onnettomuustutkimuskeskus OTKES suositteli omassa koronaepidemiaa koskeneessa raportissaan (S 2021-16) viestinnän johtosuhteiden ja roolien selkiyttämistä. Kriisiviestinnän kehittämistyöryhmä puolestaan esittää raportissaan (VNK 2023:1) viranomaisten viestintävalmiuden tehokkaampaa koordinaatiota, jotta resursseja voidaan kriisitilanteessa suunnata akuutteihin tarpeisiin.

Informaatioympäristön voimakas murros on saanut lisää vauhtia viime aikojen kriiseistä, kuten koronapandemiasta ja Venäjän hyökkäyssodasta. Sosiaalisen median rooli tiedon- saannin kanavana on vahvistunut, ja perinteinen media on menettänyt asemaansa, vaikka sen asema on Suomessa edelleen vahva. Sosiaalinen ja perinteinen media ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa, jossa sisältöjä jaetaan ristiin eivätkä yleisöt välttämättä enää erota niitä toisistaan. Jokaiselle tarjoutuu omien valintojensa ja algoritmien kautta oma media- ja viestintäympäristönsä. Sen takia myös tapa tulkita informaatiota on pirstaloitunut ja viestinnän kohderyhmät moninaistuneet. Informaatioympäristöjen eriytymistä on ruokkinut yhteiskunnan lisääntyvä polarisaatio.

Nopeimmin ja voimakkaimmin mediankäyttö on muuttunut nuorimmissa ikäryhmissä. Verkossa leviävät viestit, videot ja kuvat haastavat faktapohjaista perinteistä mediaa ja viranomaisviestintää. Vanhat sosiaalisen median kanavat muuttuvat ja uusia nousee tilalle. Viestinnän tahti on nopeutunut, ja visuaalisuus osana viestintää on yhä suuremmassa roolissa.

Kansalaiskeskustelua käydään uudenaikaisilla foorumeilla, ja mielipiteet muodostuvat yhä enemmän perinteisen demokraattisen päätöksentekojärjestelmän reunoilla ja ulkopuolella. Vihamieliset toimijat pyrkivät vaikuttamaan ihmisten ja yhteiskunnan toimintaan hyödyntämällä murroksessa olevaa informaatioympäristöä.

Toimintaympäristön nopea muutos edellyttää valtioneuvoston ja sen ministeriöiden viestinnältä entistä tiiviimpää yhteistyötä ja kykyä uudistua. Yhtenäinen ja suunnitelmallinen viestintä luo pohjaa yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyuden vahvistamiselle aikana, jolloin informaatioympäristö muuttuu koko ajan yhä vaikeammin ennakoitavaksi.

3 Tavoitteet ja periaatteet

Valtioneuvoston viestintä rakentuu julkisuusperiaatteelle ja valtionhallinnon viestinnän arvoille, jotka ovat avoimuus, luotettavuus, tasapuolisuus, ymmärrettävyys, vuorovaikutteisuus ja palveluhenkisyys. Kansalaisten keskeinen perusoikeus on oikeus saada tietoja julkisista päätöksistä ja niiden valmistelusta.

Hallitusohjelman tavoitteisiin pääseminen edellyttää suunnitelmallisesti johdettua viestintää, joka kytkeytyy saumattomasti valtioneuvoston kokonaisjohtamiseen. Linjakkaat sanat ja teot tukevat koko yhteiskunnan kriisinkestävyttä myös silloin, kun joudutaan tekemään vaikeita poliittisia ratkaisuja. Kiivasrytmisessä ja ennalta-arvaamattomassa informaatioympäristössä kyky kokonaisuusien hallintaan ja ennakointiin korostuu.

Valtioneuvoston viestinnän tavoitteena on antaa faktoihin perustuva kokonaiskuva valtioneuvoston ja sen ministeriöiden toiminnasta, tavoitteista, päätöksistä ja niiden valmistelusta sekä edistää vuorovaikutusta hallituksen ja muun yhteiskunnan välillä. Valtioneuvosto viestii niin, että ihmiset voivat luottaa saavansa oikeaa ja luotettavaa tietoa avoimesti, tasapuolisesti ja oikea-aikaisesti.

Viestinnän tehtävänä on tukea demokratian toimivuutta ja kansalaisten oikeuksien toteutumista. Linjakas johtaminen ja suunnitelmallinen viestintä lisäävät ennakoitavuutta ja parantavat ihmisten edellytyksiä ymmärtää vaikeitakin päätöksiä. Tärkeää on muistaa visuaalisen viestinnän, kuten kuvien, videoiden ja infografiikan kasvanut merkitys.

Valtioneuvoston on tärkeää olla läsnä viestintäkanavissa, joita ihmiset käyttävät. Vuoropuhelussa suuren yleisön ja sidosryhmien kanssa voidaan käyttää tukena uudenlaisia vuorovaikutuksen keinoja ja kanavia. Valtioneuvosto viestii virallisilla viestintäkanavillaan, kuten verkkosivuillaan, muut kanavat täydentävät viestintää.

Tärkeistä asioista viestitään jo valmistelun alkuvaiheessa ja kuluessa. Kaikille Suomessa asuville on olennaista tietää, miksi asioita tehdään, ei vain mitä ja miten.

Hallituksen tavoitteet ja viestit kerrotaan ymmärrettävästi myös valtioneuvoston sisäisesti. On tärkeää, että virkamiesjohto ja asiantuntijat ymmärtävät hallituksen tavoitteet ja ovat aktiivisessa roolissa. Avoin ja luottamukseen perustuva jatkuva vuoropuhelu poliittisen johdon ja virkamiesviestijöiden kesken luo perustan viestinnän oikea-aikaisuudelle ja onnistumiselle.

Kaikessa viestinnässä huolehditaan kielellisten oikeuksien ja saavutettavuuden toteutumisesta. Erityistä huomiota kiinnitetään viestinnän selkeyteen eri kieliryhmät huomioiden. Valtioneuvoston viestinnässä tulee ottaa huomioon myös kansainvälinen media ja muu ulkomainen yleisö ja viestiä keskeisistä linjauksista mahdollisimman nopeasti ja kattavasti myös englannin kielellä.

Turvallisuusympäristön muutoksen takia Suomen on yhä tärkeämpää kyetä kertomaan omaa tarinaansa, myös kansainvälisesti. Lisäksi Suomen jäsenyys puolustusliitto Natossa asettaa uusia vaatimuksia valtioneuvoston yhteiselle strategiselle viestinnälle ja sen yhteensovittamiselle sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Suunnitelmallinen maakuvatyö auttaa tekemään Suomea tunnetuksi ja Suomen kantoja ymmärrettäviksi.

Informaatioympäristön murros on lisännyt myös strategisen viestinnän tarvetta. Strategisella viestinnällä tarkoitetaan informaatioympäristön analyysille pohjautuvaa suunnitelmallista ja ennakoivaa viestintää, jota tehdään erilaiset kohdeyleisöt huomioiden, ja joka kattaa sekä sanat että teot. Informaatioympäristön ymmärrykseen perustuva strateginen viestintä vahvistaa henkistä kriisinkestävyttä ja lieventää jo ennalta vihamielisen informaatiovaikuttamisen vaikutuksia.

4 Viestinnän yhteistyömalli

Valtioneuvoston yhteisen viestinnän tavoitteena on viestinnän johtaminen ja yhteensovittaminen suunnitelmallisesti, tehokkaasti ja hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Yhteinen viestintä luo edellytyksiä hallitusohjelman toteuttamiselle ja hallituksen strategisten tavoitteiden saavuttamiselle.

Yhteistyön perustana on valtioneuvoston kanslialle säädetty tehtävä yhteensovittaa valtioneuvoston ja valtionhallinnon viestintää. Ministeriöt vastaavat toimintaansa koskevasta viestinnästä ja oman hallinnonalansa viestinnän yhteensovittamisesta. Yhteiset suuntaviivat voidaan sopia esimerkiksi ministeriöiden yhteisessä viestintäjohtajakokouksessa, jonka tehtävänä on suunnitella, linjata, yhteensovittaa ja seurata valtioneuvoston ja sen ministeriöiden viestintää.

Hallitus sopii asiakokonaisuuksista, joiden viestintä on keskitetty valtioneuvoston viestintäosaston johdettavaksi hallituskauden ajaksi. Tällaisia ovat esimerkiksi hallitusohjelman keskeiset reformit, joissa usean ministeriön rooli on syytä tuoda tasapuolisesti ja yhtenäisesti esiin reformin etenemisen kaikissa vaiheissa.

Valtioneuvoston kansliaan perustetaan valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteinen viestinnän tekninen pooli, johon keskitetään erikseen sovittavalla tavalla erityisosaamista vaativia ministeriöiden viestinnän palveluita, kuten striimaus ja valokuvaus. Tässä yhteydessä varmistetaan pooliin riittävä resursointi ja ministeriöiden osallistuminen resursointiin. Poolia vahvistavat mahdolliset uudet rekrytoinnit tekee valtioneuvoston kanslia.

Yhteisiä toimintamalleja luodaan myös verkkoviestintään, kilpailutuksiin ja esimerkiksi sidosryhmäyhteistyöhön. Hallituskauden aikana käynnistetään työ valtioneuvoston yhteisen visuaalisen ilmeen luomiseksi ja käyttöönottamiseksi.

Hallituksen poliittisten päätösten ja linjausten viestintä ja muu valtioneuvoston viestintä muodostavat yhteisen kokonaisuuden. Valtioneuvoston johtamisen näkökulmasta on tärkeää huolehtia ministerien ja heidän esikuntiansa sekä valtioneuvoston viestinnän yhteensovittamisesta. Tässä hallitusryhmien viestinnästä vastaavien erityisavustajien sekä valtioneuvoston viestintäosaston ja ministeriöiden viestintöjen yhteistyöllä on keskeinen rooli. Yhteensovittamisen tarve korostuu häiriötilanteissa ja muissa hallinnonalojen rajat ylittävissä vaikutuksiltaan laajakantoisissa viestintätilanteissa. Ministerien puoluepoliittinen viestintä ja vaalikampanjointi kuuluvat puolueiden vastuulle.

Valtioneuvoston viestintäosasto hoitaa ministerivaliokuntien, mukaan lukien tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan (TP-UTVA) yhteiskokouksen sekä hallituksen neuvottelujen, kuten talousneuvottelujen ja iltakoulun viestinnän. Valtioneuvoston viestintäjohtaja osallistuu hallituksen neuvotteluihin ja lakisääteisten ministerivaliokuntien kokouksiin raha-asiainvaliokuntaa lukuun ottamatta. Viestintä käsitellään kokouksissa erillisenä asiakohtana.

Ministerityöryhmien viestinnästä päätetään niiden järjestäytymisen yhteydessä. Viestintää hoitaa joko valtioneuvoston viestintäosasto tai puheenjohtajan ministeriön viestintä. Viestinnän onnistumisen kannalta on olennaista, että ministerityöryhmien kokouksiin osallistuu säännöllisesti ministeriön viestinnän edustaja. Viestintä käsitellään kokouksissa erillisenä asiakohtana.

Häiriötilanteissa sekä hallinnonalojen rajat ylittävissä tai vaikutuksiltaan laajakantoisissa viestintätilanteissa voidaan valtioneuvoston yhteinen viestintä määrätä valtioneuvoston viestintäosaston koordinoitavaksi ja johdettavaksi. Päätöksen tästä tekee valtioneuvoston yleisistunto pääministerin tai muun ministerin esityksestä. Samassa yhteydessä yleisistunnossa voidaan päättää valtioneuvoston viestintäpoolin käyttöönotosta ja vahvistaa valtioneuvoston viestintäosastoa ministeriöiden viestijöillä valtioneuvoston yhteisen viestinnän toteuttamiseksi.

Osana informaatioympäristön ymmärtämistä tulee kyetä järjestelmällisesti tunnistamaan, analysoimaan ja ennalta estämään Suomea ja Suomen demokraattista päätöksentekojärjestelmää vastaan kohdistuvaa vihamielistä, manipulatiivista informaatiovaikuttamista sekä vastaamaan siihen strategisella viestinnällä. Valtioneuvoston viestintäosasto yhteensovittaa hallinnonalojen rajat ylittäviä ja vaikutuksiltaan laajakantoisia informaatiovaikuttamistilanteita valtioneuvostossa ja niihin liittyvää strategista viestintää.

5 Toimeenpano ja seuranta

Valtioneuvoston periaatepäätös valtioneuvoston viestinnästä pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella tukee valtioneuvoston johtamista ja hallitusohjelman toimeenpanoa. Periaatepäätöstä noudatetaan valtioneuvoston ja sen ministeriöiden välisessä yhteistyössä.

Viestinnän toimintaympäristön ymmärtäminen on keskeisessä roolissa onnistuneessa päätöksenteossa. Viestinnän ja informaatioympäristön tilannekuvaa ja hallitusohjelman viestintää kokonaisuutena käsitellään säännöllisesti eri tasoilla päätöksenteossa, myös hallituksen neuvotteluissa tai iltakoulussa.

Periaatepäätöksen toteutumista ja viestinnän vaikuttavuuden seuranta valmistellaan viestintäjohtajakokouksessa ja tuloksista raportoidaan erikseen sovittavalla tavalla hallitukselle ja kansliapäällikkökokoukselle. Vaikuttavuuden arvioinnissa hyödynnetään kohderyhmäkohtaisia tutkimuksia, kuten väestötutkimuksia, sidosryhmätutkimuksia, mediabarometreja ja henkilöstöbarometreja.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-937-3

ISSN pdf: 2490-0966